

NATURA JURIDICĂ A DREPTULUI LA PROTECȚIA DATELOR CU CARACTER PERSONAL

Veronica MOCANU

Teoria și Istoria Dreptului

Protection of personal data is a new phenomenon for legislative space of Republic of Moldova, so at the moment this field is presented like unexplored one by scientists. So, by the content presented, this article aims to fill this gap by establishing content of data protection law, identify the regulatory objective of data protection law in objective and subjective sense, identify the scope of data protection law and subjects whom they refer indicating their rights and obligations.

În abordarea teoretică a problemelor dreptului o însemnătate primordială revine cunoașterii esenței, conținutului și formelor lui ca fenomen social. Fără cunoașterea acestora e imposibil a înțelege la justa valoare problematica dreptului [1].

Ținând cont de instituționalizarea recentă a protecției datelor cu caracter personal, acest domeniu se prezintă ca unul neexplorat din punct de vedere științific și teoretic. Prin prezentul studiu ne propunem să determinăm esența, natura și conținutul dreptului la protecția datelor cu caracter personal. Acesta este un drept al persoanei, fiind în același timp și un drept fundamental, necesitând o protecție deosebită, sau este o simplă prerogativă a individului derivată din condițiile vitale cotidiene. Stabilind deja că cadrul european se impune ca unul dintre cele mai complexe modele de reglementare, luând în calcul aspirația de integrare europeană a Republicii Moldova, vom aborda conținutul dreptului la protecția datelor cu caracter personal din perspectiva europeană ca o manifestare a unei reglementări supranaționale necesare de urmat.

În realizarea sarcinii propuse, pornind de la conținutul reglementărilor naționale și internaționale, stabilim că, prin esența sa, protecția datelor cu caracter personal reprezintă un set de reglementări normative, tehnice, care au ca scop asigurarea dreptului la viață privată în ceea ce privește colectarea, stocarea, utilizarea și divulgarea datelor cu caracter personal. Dreptul la protecția datelor în sens obiectiv reprezintă manifestarea normativă a principiilor, acțiunilor și măsurilor necesare de urmat în vederea asigurării dreptului la viață privată în contextul prelucrării de date. Chiar din prima definiție enunțată, stabilim că protecția datelor cu caracter personal este o instituție juridică separată și că conținutul acesteia este foarte complex, ceea ce se explică prin faptul că viața privată are un conținut destul de multiaspectual și poate fi regăsită în orice domeniu al vieții. În ordinea celor indicate, ținem să accentuăm că instituția protecției datelor cu caracter personal trebuie privită separat de cea a vieții private. Ea desemnează un șir de raporturi juridice diferite, care prin esența lor se manifestă ca instrumente de realizare a vieții private. Mai mult decât atât, această abordare are nu doar teme teoretic științific, dar și legal, manifestându-se prin consemnarea în Carta drepturilor fundamentale a UE în articole diferite a dreptului la viață privată și a dreptului la protecția datelor cu caracter personal, ambele fiind percepute ca drepturi fundamentale.

Complexitatea instituției protecția datelor cu caracter personal se manifestă și prin faptul că aceasta capătă limite nu doar în spațiul juridic, dar și în cel tehnic; mai mult ca atât, între aceste două domenii se creează o interdependență care nu ar putea fi înlăturată. Ideile enunțate ne impun să atribuim domeniului protecției datelor cu caracter personal o natură interdisciplinară. În prezentul studiu ne propunem să abordăm domeniul protecției datelor cu caracter personal doar din perspectivă juridică. Astfel, sub aspect juridic, prin protecția datelor cu caracter personal înțelegem totalitatea normelor juridice ce reglementează relațiile sociale legate de prelucrarea datelor cu caracter personal și asigurarea protecției acestora.

În vederea concretizării noțiunii sus-enunțate, vom încerca să clarificăm principalii termeni ce o desemnează. Astfel, stabilim că cuvintele-cheie sunt: norme juridice, prelucrare, date cu caracter personal, protecție.

În continuarea celor menționate și în contextul celor expuse vom reitera că normele juridice reprezintă manifestarea formală a dreptului. Vor fi privite ca norme juridice ce reglementează domeniul protecției datelor cu caracter personal oricare norme, care prin esența lor au tangență cu acest domeniu și care au ca scop asigurarea protecției sau preîntâmpinarea acțiunilor de prejudiciere a datelor cu caracter personal. Vor fi

abordate ca norme de reglementare a dreptului la protecția datelor cu caracter personal oricare norme, indiferent de subiecții de elaborare. Pe lângă normele legale, vor fi luate în calcul ca izvoare ale dreptului la protecția datelor normele volitive și cele tehnice; sub aspect teritorial, acest domeniu cade sub incidența atât a normelor naționale, cât și a celor regionale.

Prin date cu caracter personal vom percepe orice informație referitoare la o persoană identificată sau identificabilă. Nu se impun careva rigori termenului „informație” sau formelor de manifestare a acesteia. Informația se poate manifesta prin: date biografice (data nașterii sau altui eveniment, nume, prenume, profesie, e-mail, nr. de telefon, vârstă, naționalitate, cetățenie, limbă, sex, orientare sexuală, apartenență religioasă, opinii politice, apartenența la careva organizații), date biometrice sau genetice (amprente digitale, modelele retinei, structura feței, vocile, precum și geometria mâinii, modelele sangvine sau chiar unele aptitudini înrădăcinate sau alte trăsături comportamentale, precum semnătura de mână, felul de a se mișca, în special felul de a merge sau de a vorbi etc.), imagini (fotografii sau portrete, imagini video, scanări medicale), acte personale (pașaport, buletin, certificate medicale, date din contul bancar, caziere) [2]. Lista indicată nu este una exhaustivă, principiul ce se impune la determinarea faptului dacă o informație cade sau nu sub incidența domeniului protecției datelor cu caracter personal este evaluarea posibilității de a identifica în baza acestei informații o persoană anume.

Prin prelucrare de date înțelegem orice operațiune exercitată asupra datelor, în rezultatul utilizării căreia vor fi modificate particularitățile datelor cu caracter personal. Drept astfel de procedee pot fi considerate, dar nu exhaustiv, următoarele: colectarea, stocarea, utilizarea, divulgarea, difuzarea, transmiterea, radierea, denaturarea etc. Din perspectiva celor indicate, vom considera că în domeniul dreptului la protecția datelor cu caracter personal orice relație este legată de prelucrarea datelor cu caracter personal.

Analizând domeniile pentru care este absolut necesară stocarea și colectarea datelor cu caracter personal, sesizăm că acestea, într-adevăr, reprezintă o importanță deosebită pentru societatea contemporană, dar este foarte important să se *stabilească limitele de exploatare a informației colectate*, iar respectivele limite să fie legal stabilite.

Astfel, făcând referire la colectarea datelor cu caracter personal în scopul apărării securității Statului, siguranței publice, în interese monetare ale sistemului statal, represiunii infracțiunilor penale sau protecției drepturilor și libertăților, este obligatorie notificarea. Respectiv, anterior oricărei prelucrări, în condiție legii, autoritățile naționale de supraveghere trebuie să fie notificate în acest sens.

Colectarea datelor cu caracter personal fără consimțământul persoanei vizate se face numai dacă această măsură este necesară pentru prevenirea unui pericol iminent cel puțin asupra vieții, integrității corporale sau sănătății unei persoane ori a proprietății acesteia, precum și pentru combaterea unei anumite infracțiuni.

Colectarea de date privind persoana fizică, exclusiv datorită faptului ca aceasta are o anumită origine rasială, anumite convingeri religioase ori politice, un anumit comportament sexual sau datorită apartenenței acesteia la anumite mișcări ori organizații care nu contravin legii, este interzisă.

Sintagma „asigurarea protecției”, în sensul analizat, va fi înțeleasă ca orice operațiune îndreptată în vederea menținerii calităților datelor cu caracter personal, și anume: menținerea integrității, confidențialității și disponibilității. Abordând problematica asigurării protecției, considerăm important a menționa că prin măsuri de asigurare a protecției putem lua în calcul atât măsurile de asigurare continuă, cât și cele de contracarare.

Ca orice fenomen, dreptul este unitatea unor laturi calitative și cantitative. Determinarea conceptului de drept prin prisma categoriilor filosofice de esență, conținut și formă implică efortul de subliniere a trăsăturilor și determinărilor calitative fundamentale ale dreptului, precum și efortul de sesizare a modalităților specifice de organizare internă și externă a conținutului.

În general, esența unui fenomen reflectă unitatea laturilor, trăsăturilor și raporturilor interne necesare, relativ stabilite, care constituie natura lăuntrică a fenomenului și o fixează într-o clasă de fenomene înrudite. Conținutul dreptului îl constituie ansamblul elementelor, laturilor și conexiunilor care formează conturul voinței și intereselor sociale. Vorbind despre conținut, ne raportăm la două planuri, și anume: conținutul normativ și conținutul social, ca două laturi, elemente, conexiuni diverse ale conținutului dreptului [3].

Conținutul social al dreptului este legat de conștientizarea și perceperea anumitor fenomene și de multe ori anume conținutul social determină conținutul normativ. Cazul evoluției dreptului protecției datelor cu caracter personal nu se abate de la regula enunțată.

Importanța protecției datelor cu caracter personal sporește odată cu dezvoltarea tehnologică, dezvoltare ce permite exploatarea în anonim sau falsificarea diferitelor date cu caracter personal, afectând identitatea per-

soanei și însăși viața acesteia. Anume aceste circumstanțe au servit drept premise pentru configurarea cadrului normativ aplicabil datelor cu caracter personal în așa măsură, încât esența lor să se reducă la asigurarea protecției necesare datelor cu caracter personal. Actualmente, necesitatea de a asigura securitatea datelor cu caracter personal este o realitate obiectivă. Informația întotdeauna a avut o valoare deosebită, dar în condițiile vieții contemporane aceasta este inclusă în lista celor mai valoroase produse. Informația mânăuită de un criminal devine obiect al infracțiunii; informația deținută de un salariat concediat poate fi un mijloc de răzbunare. De aceea, asupra datelor cu caracter personal, indiferent dacă acestea vizează o persoană fizică sau juridică, necesită a fi instituit un sistem înalt de protecție.

Conținutul social caută să explice care este motivul că într-un stat, în anumite condiții, sunt prevăzute anumite reglementări. La elaborarea cadrului normativ al protecției datelor cu caracter personal, organismele internaționale inițial au explicat temeiul și necesitatea acestor norme. Spre exemplu, Consiliul Europei expres indică în primele 72 de puncte ale Directivei 95/46 necesitatea și logica acestei reglementări, explicând că instituirea și funcționarea unei piețe comune între statele membre ale comunității europene necesită nu doar libera circulație a datelor cu caracter personal de la un stat membru la altul, ci și garantarea drepturilor fundamentale ale persoanei. Totodată, legiuitorul european își argumentează logica reglementărilor și prin faptul că din ce în ce mai frecvent se recurge la prelucrarea datelor cu caracter personal în diferite sfere ale activității economice și sociale, iar aceste operațiuni sunt modalități de perturbare a vieții private. Protecția datelor cu caracter personal ar servi ca o modalitate de stopare a acestor riscuri.

Conținutul normativ relevă însăși conduita sau comportamentul prescris de normele juridice, adică ce drepturi și obligații concrete au oamenii în anumite împrejurări. Conținutul normativ este dat de reglementările existente la acest capitol. Astfel, prin reglementări ce asigură protecția datelor vom înțelege orice reglementări care au ca scop preîntâmpinarea denaturării, configurării, transmiterii, radierii sau modificării conținutului datelor cu caracter personal fără acordul persoanei vizate sau al autorității de supraveghere a protecției datelor.

Totodată, conținutul normativ al dreptului este determinat de obiectul de reglementare. Potrivit literaturii de specialitate, obiectul reglementării juridice reprezintă un ansamblu, o totalitate de relații sociale calitativ omogene, care sunt reglementate de normele juridice ce se referă la o ramură de drept sau instituție juridică [4]. În linii generale, obiectul de reglementare a dreptului la protecția datelor cu caracter personal este dat de relațiile care pot apărea în această sferă de subiecții implicați, de drepturile și obligațiile, răspunderea acestora. Datorită caracterului său specific, instituția protecției datelor cu caracter personal este determinată de existența unui șir de principii care contribuie la prelucrarea datelor. În afară de reglementarea formelor, modalităților și tehnicilor de reglementare, instituția protecției datelor cu caracter personal impune și un șir de reguli necesare de urmat în vederea asigurării protecției datelor cu caracter personal, manifestate sub formă de instrucțiuni, coduri deontologice.

Accentuăm, că sub incidența reglementărilor protecției datelor cu caracter personal nu poate fi indicată orice relație care implică prelucrarea de date cu caracter personal. Din conținutul actelor de normare a protecției datelor cu caracter personal stabilim că domeniul de aplicare a reglementării protecției datelor cu caracter personal se referă la următoarele:

✓ sub aspect procedural, se referă la orice tip de prelucrare a datelor cu caracter personal, aceasta putând fi realizată atât prin mijloace automate și/sau alte mijloace decât cele automate, materializându-se prin colectare, înregistrare, organizare, stocare, adaptare sau modificare, extragere, consultare, utilizare, dezvoltare prin transmitere, desemnare sau în orice alt mod, alăturare ori combinare, blocare, ștergere sau distrugere etc. și care prin efectul său prejudiciază interesele sau drepturile și libertățile fundamentale ale unei persoane vizate;

✓ din perspectiva subiecților implicați, reglementările date se referă atât la persoanele fizice, cât și juridice, indiferent de forma de organizare, doar că acestea se deosebesc în dependență de conținutul drepturilor și obligațiilor pe care le posedă. Din perspectiva determinării subiecților asupra cărora se răsfrânge domeniul protecției datelor, se va evalua în primul rând calitatea acestora: sunt aceștia subiecți pasivi sau activi, sunt aceștia posesori de date, subiecți implicați în prelucrare sau subiecți împuterniciți cu funcția de control și supraveghere. Totodată, trebuie verificat comportamentul acestora, este el unul legal sau ilegal, căci sub paravana drepturilor acordate de lege sau statut aceștia pot întreprinde și acțiuni neautorizate. Verificarea comportamentului subiecților se va realiza prin suprapunerea circumstanțelor de fapt și a celor de drept. Atribuirea calificativului de legal unui anumit comportament obligatoriu trebuie precedată de verificarea autorizării;

✓ sub aspect teritorial, domeniul protecției datelor cu caracter personal se referă atât la activitatea persoanelor juridice și/sau fizice aflate pe teritoriul statului respectiv, cât și asupra persoanelor juridice și/sau fizice aflate în afara teritoriului acestui stat, cu condiția că operatorul se află pe teritoriul statului dat și/sau mijloacele utilizate în prelucrare se află pe teritoriul respectivului stat. Sub aspect teritorial, apar probleme, în special, vizavi de identificarea dreptului aplicabil. Determinarea dreptului aplicabil capătă conotații problematice atunci când apar diferite divergențe sau neconcordanțe între dreptul diferitelor state sau dreptul internațional și dreptul național. În tot cazul, reglementările internaționale ratificate au prioritate față de cele naționale, cu excepția existenței unor rezerve. În contextul reglementărilor comunității europene și spațiului economic european, spre exemplu, Directiva 95/46 expres prevede, la art.4, că fiecare stat membru aplică dispozițiile naționale pe care le adoptă în temeiul prezentei Directive pentru prelucrarea datelor cu caracter personal atunci când: (a) prelucrarea este efectuată în cadrul activităților operatorului cu sediul pe teritoriul statului membru; dacă același operator este stabilit pe teritoriul mai multor state membre, acesta trebuie să ia măsurile necesare pentru a se asigura că fiecare din sedii respectă obligațiile prevăzute în dreptul intern aplicabil; (b) operatorul nu este stabilit pe teritoriul statului membru, ci într-un loc în care se aplică dreptul intern al acestuia, în temeiul dreptului internațional public; (c) operatorul nu este stabilit pe teritoriul Comunității, dar în scopul prelucrării datelor cu caracter personal recurge la mijloace automate sau neautomate, situate pe teritoriul statului membru respectiv, cu excepția cazului în care aceste mijloace sunt folosite numai în vederea tranzitului pe teritoriul Comunității. În general, însă, determinarea dreptului aplicabil protecției datelor cu caracter personal este determinată de sediul operatorului, localizarea activităților de prelucrare și/sau a mijloacelor de prelucrare.

Totodată, este de menționat că nu se referă la domeniului protecției datelor cu caracter personal acțiunile legate de:

- prelucrarea datelor cu caracter personal, efectuate de persoane fizice exclusiv pentru uzul lor personal, dacă datele în cauză nu sunt destinate a fi dezvăluite;
- prelucrarea și transferul de date cu caracter personal, efectuate în cadrul activităților în domeniul apărării și siguranței naționale, desfășurate în limitele și cu restricțiile stabilite de lege;
- prelucrarea datelor cu caracter personal atribuite, în modul stabilit, la informații ce constituie secret de stat.

În limitele actelor internaționale, statele pot adopta alte temeiuri indicate expres care nu cad sub incidența dreptului la protecția datelor cu caracter personal.

Datorită caracterului său absolut și inalienabil, luându-se în considerare rolul său asupra celorlalte drepturi, dreptul la protecția datelor cu caracter personal este perceput și consacrat ca un nou drept fundamental. Prin esența sa, dreptul la protecția datelor cu caracter personal se consideră a fi identificat ca prerogativă extrapatrimonială intim atașată persoanei, care exprimă chintesența ființei umane. Există păreri, în special în literatura americană, care abordează dreptul la protecția datelor cu caracter personal ca formă de manifestare a dreptului de proprietate, explicând acest fapt prin dreptul de a dispune de informație.

Relația dintre dreptul obiectiv și dreptul subiectiv a dat naștere la diverse discuții. Astfel, în lucrarea sa, autorul B.Negru realizează o generalizare a concepțiilor și menționează că germanul Jellinec și francezul Leon Duguit afirmă că principalul este dreptul obiectiv și nu cel subiectiv și că nu poți avea un drept dacă nu există o normă. În viziunea altor autori din prima jumătate a secolului XIX, în relația „drept obiectiv” – „drept subiectiv” primordial este dreptul subiectiv. Se lămurește acest lucru prin faptul că fără un drept al cuiva față de altcineva nu poate fi înțeleasă existența normei. Norma nu face decât să constate drepturile părților; prin urmare, normele dreptului obiectiv rezultă din dreptul subiectiv [5].

Urmând cea de-a doua logică citată, vom indica că instituția juridică „protecția datelor cu caracter personal” este determinată de existența dreptului la protecția datelor în sens subiectiv. De fapt, această instituție este una nouă și apariția ei este determinată de consacrarea dreptului la protecția datelor cu caracter personal ca un drept distinct în cadrul prevederilor Cartei Drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, ulterior acestea fiind confirmate prin includerea reglementărilor cu privire la datele personale în cadrul Tratatului de instituire a Constituției Europene. Stabilim că, în sens subiectiv, dreptul la protecția datelor cu caracter personal reprezintă o prerogativă a posesorului de date de a i se asigura securitatea datelor personale și de a-și exercita dreptul de dispoziție asupra acestora. În determinarea dimensiunii juridice a dreptului subiectiv un rol important îl are identificarea subiectului titular de drept. Având în vedere faptul că definiția datelor cu caracter

personal dată de Directiva 95/46 se referă la persoane fizice ca persoane identificate sau identificabile, stabilim că, de fapt, titular al dreptului la protecția datelor cu caracter personal apare în special persoana fizică. Pornind de la ideea că persoana juridică este o manifestare a acțiunilor unei persoane fizice sau a unui grup de persoane fizice, Curtea Europeană de Justiție a clarificat că nimic nu poate împiedica statele membre să extindă domeniul de aplicare a legislației naționale privind punerea în aplicare a dispozițiilor Directivei la domenii care nu intră în domeniul de aplicare a acesteia, cu condiția că nici o altă dispoziție a dreptului comunitar să nu împiedice acest lucru [6]. Ca urmare, state membre precum Italia, Austria, Luxemburgul au extins aplicarea anumitor dispoziții ale legislației naționale în conformitate cu Directiva (cum ar fi dispozițiile privind măsurile de securitate) în ceea ce privește prelucrarea datelor referitoare la persoanele juridice [7].

Abordând conținutul dreptului la protecția datelor cu caracter personal, stabilim că acesta privește, pe de o parte, dreptul persoanei fizice de a-i fi apărate identitatea și atributele acesteia și, pe de altă parte, obligația corelativă a statului de a adopta măsuri adecvate pentru a asigura o protecție eficientă a acesteia și obligația subiecților implicați în prelucrare de a respecta comportamentul prescris.

Prin prezenta lucrare ne-am propus drept scop cercetarea nu doar a naturii, conținutului și dreptului subiectiv, dar și a dreptului obiectiv și a instituției juridice în general. Chiar înainte de a începe analiza propriuzisă a particularităților acestei instituții, este clar că aceasta prin esența sa determină un domeniu specific în evoluția dreptului contemporan și necesită a fi cercetat. În argumentarea ideii enunțate vom recurge la cercetarea condițiilor care determină apariția unei instituții juridice. Potrivit literaturii de specialitate, apariția unei noi instituții juridice este confirmată de apariția unor noi relații sociale, apariția simultană a unor reglementări aplicabile noilor relații și existența conexiunilor între acestea, de imposibilitatea aplicării unor reglementări anterioare. Verificând aplicabilitatea condițiilor enumerate domeniului protecției datelor cu caracter personal, constatăm că, într-adevăr, putem vorbi despre o nouă instituție juridică ce evoluează cu pași îndrăzneți. Mai mult decât atât, datorită importanței și specificului său, instituția abordată are perspectivele de a se transforma într-o ramură de drept distinctă. Din perspectivă teoretică, instituția juridică reprezintă totalitatea normelor juridice care reglementează o anumită categorie de relații sociale, generând o categorie aparte de raporturi juridice [8]. Raportând definiția enunțată domeniului protecției datelor cu caracter personal, stabilim că instituția protecției datelor cu caracter personal reprezintă totalitatea normelor juridice ce reglementează o anumită categorie de relații sociale, și anume: relații legate de prelucrarea și asigurarea protecției în acest sens a datelor cu caracter personal. Pornind de la ideea că datele cu caracter personal caracterizează individul din diferite perspective și că aceste particularități țin de diferite domenii ale vieții, determinăm conținutul complex al instituției protecției datelor cu caracter personal. La moment, totuși este prematur a se vorbi despre protecția datelor cu caracter personal ca o ramură de sine stătătoare.

Referitor la încadrarea juridică a acestei ramuri există mai multe păreri. Unii susțin că această instituție ține de domeniul constituțional, deoarece dreptul la protecția datelor cu caracter personal ar fi o modalitate, un instrument de protecție a dreptului la viață privată. Tot în susținerea acestei idei sunt și argumentele precum că acestui drept i s-a recunoscut caracterul fundamental, realizând demersuri în vederea modificării constituționale și recunoașterii lui ca drept constituțional și în actele naționale.

Alte teorii abordează dreptul la protecția datelor cu caracter personal ca expresie a dreptului civil, și anume: a dreptului proprietății. Susținătorii acestei idei abordează acest drept din perspectiva drepturilor patrimoniale, informația fiind percepută ca un bun asupra căruia se poate institui dreptul de proprietate. Această teorie este aplicabilă Statelor Unite ale Americii și își găsește expresia patrimonială chiar și în normele penale prin reglementarea infracțiunii de furt al identității (identity theft). Promotorii acestei idei susțin că odată ce datele cu caracter personal au devenit un produs, și dacă, oricum, sunt folosite de persoană pentru a-și atinge careva scopuri, atunci ei, pe lângă dreptul de a-și manifesta consimțământul, trebuie să i se asigure dreptul la compensarea folosirii datelor cu caracter personal [9]. Mai mult decât atât, respectiva teorie impune ideea că prin atribuirea unui caracter patrimonial limitat dreptului la protecția datelor cu caracter personal se va contribui la eficientizarea mecanismului de protecție a datelor, căci în cadrul acestui sistem va fi inclus direct posesorul de date (persoana vizată) care, datorită conștientizării posibilității de valorificare a datelor personale, va fi cointerestat în asigurarea protecției datelor sale.

Reieșind din conținutul obiectului de reglementare și luând în considerare metodele aplicabile, majoritatea teoreticienilor situează totuși domeniul protecției datelor cu caracter personal în sfera dreptului informațional. Respectiva teorie inițial a fost promovată de francezi prin adoptarea Legii cu privire la date, fișiere și

libertăți [10] și prin abordarea protecției datelor cu caracter personal în contextul dreptului TIC ca parte componentă a dreptului informațional. Ulterior această teorie a fost perfecționată de doctrinarii ruși, care abordează dreptul la protecția datelor cu caracter personal ca instituție a dreptului informațional [11]. Ne vom alinia la ordinea de idei enunțată și vom atribui instituția protecției datelor cu caracter personal la ramura dreptului informațional, menționând că dreptul informațional reglementează relațiile sociale legate de producerea și prelucrarea informației. Nu suntem de acord cu opinia, potrivit căreia instituția protecției datelor cu caracter personal urmează a fi atribuită dreptului TIC, deoarece prelucrarea de date poate fi realizată și manual. Normele de drept informațional se referă la un domeniu mult mai larg și reglementează drepturile, obligațiile și răspunderea subiecților de drept informațional în contextul producerii și prelucrării informației în diferite sisteme – atât automatizate, cât și manuale.

Atribuirea unei instituții la o anumită ramură de drept se realizează în dependență de obiectul de reglementare și de metoda reglementării juridice.

Reieșind din cele sus-indicate, constatăm că, din perspectiva obiectului reglementat, domeniul protecției datelor cu caracter personal se încadrează perfect în limitele dreptului informațional formând o instituție separată, specificul căreia se manifestă prin faptul că aceasta se referă doar la relațiile de prelucrare a datelor cu caracter personal și abordează datele cu caracter personal ca informație cu regim restrâns, regim restricționat prin consimțământul persoanei. Mai mult decât atât, instituția protecției datelor cu caracter personal se manifestă ca una complexă, căci conținutul său se referă nu doar la identificarea anumitor raporturi juridice distincte, dar și la identificarea subiecților acestor relații, a drepturilor și obligațiilor acestora, a răspunderii lor. Caracterul complex al instituției protecției datelor cu caracter personal se manifestă prin însăși esența sa, dat fiind ca ea este percepută ca un set de reglementări care au ca scop asigurarea dreptului la viață privată în ceea ce privește colectarea, stocarea, utilizarea și divulgarea datelor cu caracter personal. Viața privată are o materializare destul de largă; prin viață privată înțelegem intimitatea, inviolabilitatea domiciliului, corespondenței, vieții familiale.

Prin esența sa, dreptul la protecția datelor cu caracter personal trebuie să răspundă necesităților sociale și trebuie să asigure un nivel adecvat de protecție și securitate datelor personale, în așa fel încât viața privată a individului să nu sufere în nici un fel de pe urma unor prelucrări. Se impune drept deziderat ideea precum că, indiferent de tipul de reglementare, metoda utilizată sau instrumentele aplicate, datele cu caracter personal trebuie să fie protejate. Pornind de la această idee stabilim că, de fapt, atingerea scopului indicat devine realizabil doar în condițiile existenței unui mecanism de protecție eficient care impune clar obligații operatorilor și asigură siguranța indivizilor.

Referințe:

1. Negru B., Negru A. Teoria generală a dreptului și statului. - Chișinău: Bons Offices, 2006.
2. IOM Data protection manual. International Organization for migration, 2010, p.13. http://publications.iom.int/bookstore/free/IOMdataprotection_web.pdf (vizitat 05.07.2012).
3. Baltag D., Guțu A., Ursan I. Teoria generală a dreptului. - Chișinău: Academia de Poliție „Ștefan cel Mare”, 2002.
4. Avornic Gh. Teoria generală a dreptului. - Chișinău: Cartier juridic, 2004.
5. Negru B., Negru A. Teoria generală a dreptului și statului. - Chișinău: Bons Offices, 2006.
6. Hotărârea Curții Europene de Justiție, nr. C-101/2001 din 06.11.2003. Lindqvist § 98.
7. Avizul 4/2007 privind conceptul de date cu caracter personal, Direcția C (Justiție civilă, drepturi și cetățenie) a Comisiei Europene, Direcția Generală Justiție, Libertate și Securitate, B-1049 Bruxelles, Belgia. Nr. birou LX-46 01/43, 2007, p. 28 - 31. http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2007/wp136_ro.pdf (vizitat 01.10.2011)
8. Avornic Gh. Teoria generală a dreptului. - Chișinău: Cartier juridic, 2004.
9. Kenneth C. Laudon Markets and Privacy Association for Computing Machinery. Communications of the ACM. Sep 1996, 39, 9; ABI/INFORM Global, vol. 39, no. 9/1996, p.92. <http://www.eecs.harvard.edu/cs199r/readings/laudon.pdf> (vizitat 05.04.2012).
10. Loi relative à l'informatique, aux fichiers et aux libertés. № 78-17 du 13 janvier 1978.
11. Бачило И.Л., Лопатин В.Н., Федотов М.А. Информационное право, 2001. <http://www.alleng.ru/d/jur/jur532.htm> (vizitat 08.03.2012).

Prezentat la 05.10.2012